

**Clavis Aurea Thesauri Partheno-Carmelitici, Sive
Dissertatio Historico-Theologica, Referans atque
Exponens Antiquitatem & originem, confirmationem ac
propagationem, beneficia ac privilegia, gratias & ...**

Paulus <Ab Omnibus Sanctis>

Viennæ Austriæ, 1669

VII. Enodantur difficultates, quæ contra afferta in superioribus Capitibus
moveri solent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64293](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64293)

quo infero, aut nullam publicis instrumentis fidem deberi (quo admissio omne hominum commercium in belluinum declinaret) aut eam præfatis quoque debere adhiberi.

CAPUT VII.

Enodantur difficultates, quæ contra asserta in superioribus Capitibus moveri solent.

Nillum unquam, ex concessis Carmelo-parthenio Sodalitio beneficijs ac Privilegijs, acriori impetu oppugnatum fuit, quam Sabbatinum illud, de quo in superioribus disserere capimus. Incredibile est, quanto nisu nonnulli laboraverint ac contenderint, etiam apud Sedem Apostolicam, pro illius extinctione: quos non motus ac tempestates, in diversis Regionibus, adversarij excitaverint, ad deiiciendum Marianos Sodales de antiquissima hujus parthenij favoris possessione: verum nullius vehementior zelus extitit, in Privilegio hoc evertendo, quam ipsiusmet Cælorum Reginae in eodem asserendo. Egit quippe, tum privatis apud dilectissimum Filium suum intercessionibus, ut à summis Pontificibus, ejus in terra Vicarijs, nedum retractaretur, verum novo perpetuæ, inviolabilisq; firmitatis robore muniretur: tum publicis apud homines prodigijs, ijsq; creberrimis ac planè celeberrimis, ut pia ergà ejusmodi donum affectio, & excitaretur ampliùs, vehementiùs; invalesceret, quo contentiùs Anti-Mariani nitebantur apud omnes illud convellere & extinguere.

Animadvertendum quoq; hic est, quod sicut nulli defuere atati adversarij, qui Sabbatinam lacerarent Bullam ac Privilegium, sic nulli defuisse viros eximios sapientissimosq; qui illud tuerentur ac vindicarent, nec miracula, quæ cælitùs testatam facerent, hinc ejus veritatem, inde admirandam sanctissimæ Virginis in suum Carmeli Ordinem, Sodalitiumq; benevolentiam ac præsidium, sed de his amulorum impugnationibus inferiùs plura dicemus, nunc ad dissolvenda argumenta ac momenta, quibus Sabbatinam oppugnant, & eliminare contendunt accedamus. Dicunt ergò

PRIMÒ, Bulla sabbatina non reperitur inter *Extravagantes IOAN-*

V 2

NIS

106.

Quàm acrius à nō nullis impugnatum fuerit Sabbatinum, privilegiū? At multò acrius DEPARA illud semper asseruit: & quibus id modis præsterit?

107.

NIS XXII. in *sine Sexti Decretalium*, nec apud *Cherubinum* in tam multis tamq; spissis Pontificiorum Diplomatum voluminibus, ergo non erit legitima.

Satisfit primæ objectioni, & demonstratur non omnes *Ioan. XXII.* Bullas reperiri in *sine Sexto Decretalium*, aut apud *Cherubin.*

RESP. illegitimam esse illationem. Constat enim primò *Sexto Decretalium*, seu collectionem ad *Sextum* adjectam Bullas omnes Ioannis minimè continere: ut patet ex Bullis, quibus *Ludovicum Tholosanum* Episcopum, & *Thomam Aquinatem* Sanctorum Fastis adscriptis, quæ in *sine Sexti* non leguntur. Plures quoq; idem Pontifex *Carmelitarum Ordini* Bullas concessit, *Historiographis* notissimas, & in libro *Speculum Ordinis* nuncupato descriptas, quas nec in *Sexto*, nec inter *Extravagantes*, nec in ipso *Cherubino* reperire est.

Præterea in utraq; *SIXTI* Bulla pro *Carmelitis*, quarum una eorum complectitur privilegia, vocaturq; *Mare magnum*: altera varias enumerat *Indulgentias*, &c. recensentur plures *Ioannis XXII.* Constitutiones, quæ nec in *sine Sexti*, nec apud *Cherubinum* inveniuntur. Et verò quam absurdè quæret adversarius omnes *Bonifacii VIII.* Bullas in *Sexto*, etsi *Extravagantibus* magis aucto. Quare nihil obest, quod *Ioannis* Sabbatina desideretur inter *Extravagantes Sexti*, cum *Doctores* omni exceptione majores, fideq; dignissimi suppetant, quæ eam referunt.

Cherubinus in suo Bullario innumeras *Rom. Pontif. Bullas* prætermittit.

Constat secundò, *Cherubinum* innumeras quoq; aliorum Pontificum Bullas omisisse, & exordium ducit à *LEONE* magno, cuius tempore *Clemens primus*, *Anacletus*, *Sixtus*, *Hyginus*, & alij *Leone* antiquiores, apud *Severinum Bini* in prioribus *Generalium Conciliorum* voluminibus, plures habeant Bullas ac Decreta à *Cherubino* prætermittit neglecta & omissa. Titulus ipse primæ editionis Bullarij facis aperte insinuat, non putasse *Flavium Cherubinum* omnes à se collectas Pontificum Constitutiones, sed prætermittas plurimas; imò *Angelus Cherubinus* *Monachus Cassinensis*, in epistola tertiæ editioni à se præfixa, ingenuè confitetur, auctum in multis à primo collectionis tempore. Nec mirum videatur *Cherubinum* Sabbatinam *Ioannis XXII.* & alteram *Alexandri V.* cui illa verbatim inserta erat, prætermisisse, cum nullum prorsus *Alexandri* Diploma adduxerit, licet ab eo complura (uti loquitur quidò demonstrat *P. Irenæus*, non pauca illorum recensendo) emanaverint. Nec sapiens quis dixerit, eas omnes Bullas spurias, & adhibere

Loc. cit. est. 2. cap. 5.

Resp.

Resp. secundo, Bullam JOANNIS XXII. & ALEXANDRI V. reperiri apud Cherubinum, non quidem seorsim, sed in Diplomate CLEMENTIS VII. incipiente, *Ex clementi Sedis.* uti supra Capit. IV. vidimus: qui dictorum Pontificum litteras pro expressis & insertis haberi voluit.

SECUNDO in SIXTI IV. *Mari magno* nulla penitus fit mentio Sabbatini privilegij, aut Bullæ, imò nec in alia ejusdem Pontificis Constitutione, qua concessas Ordini Carmelit. Indulgentias collegit & confirmavit, ergo signum manifestum est, *Sixti* temporibus nullam exitisse, ne quidem ejus memoriam.

RESPOND. futile esse argumentum ab autoritate negativa desumptum, & ab ipsis Rudimentarijs Dialecticæ rejici solere, sufficit namque assertum id fuisse ab alijs Pontificibus tanta cum cautione ac providentia, quantam *Sixtus* ipse adhibere potuisset.

Verùm ut objectioni satisfiat, dico neminem esse, in privilegijs Mendicantium vel modicè versatum, quem lateat, omnia Prædecessorum privilegia, in Bullas (quas *Mare magnum* nuncupavit) *Sixtum* minimè retulisse atque inseruisse. Et ut de Carmelitico in particulari loquamur, possunt exhiberi plus quàm quadraginta Diplomata, admodum momentosa, nobis concessa, quæ in SIXTI IV. *Mari magno* omninò desiderantur. Sufficit vel unicum v. g. adducere, *Honorij* scilicet III. quo Ordinem Regulamq; nostram confirmavit, à Cherubino relatum Tom. I. Bullarj inter Constitutiones *Honorij* III. octavum, à *Sixto* IV. prætermittum. Idem asserendum de Bulla alia Indulgentiarum, ejusdem *Sixti*, & ex multis suggero Indulgentiam 10. dierum ab *Innocentio* IV. impertientibus Carmelitis eleemosinam concessam, ex *Speculo Ordin.* conscripto per Joannem de Cataneis, quam *Sixtus* etiam non expressit. Ratio hujus esse potest, quod in *Mari magno* ea solummodò referre voluerit privilegia, circa quæ forsan aliquod esset dubium: in altero Diplomate eas duntaxat Indulgentias, quas haberet fama, at originales earum litteræ non venissent ad manus Reverendiss. P. Christophori Martignoni tunc Generalis, qui pro securitate dictarum Indulgentiarum sic sibi cognitarum à sua Sanctitate confirmationem petebat. Ex quo sic discurrere licet. Generalis Ordinis proposuit *Sixto* IV. Indulgentias communi rumore fama; divulgatas, quarum tamen originales litteras non viderat: atqui Sabbatina jam tum erat

108.

Diluitur
secunda
objectio.

Mare magnum non comprehendit omnia Mendicant. concessa privilegia Apostolica.

Plura ex his adducit P. Irenæus loc. cit. cap. 5. §. 2.

ubique fama divulgata (ut patet ex dictis , & ex Authoribus illius ætatis infra producendis ampliùs patebit) nec à Generali præfate legitur inter alias *Sixto IV.* proposita : Ergo originales illius litteræ viderat Generalis. Eam verò fuisse mentem tam *Sixti IV.* quàm ejusdem Christophori Generalis conijcere licet ex ipsis Bullis.

109.

Diffolvitur
tertia ob-
jectio , &
ostenditur,
quòd sicut
innumera
interièrè
monumen-
ta, ac libri,
&c. ita &
Bullam
Sabbatinam
perire po-
tuisse.

Quàm in-
numeri pe-
rierint li-
bri Autho-
rum Ord.
Carmelit.

TERTIÒ, urget nuperus Scriptor, si Sabbatina aliquando extitisset Bulla, cur non adhuc existeret ?

RESPOND. puerilem esse hanc ratiocinationem. Cur enim Adam mortalium primus adhuc non vivit, si aliquando vixerit ? Cur antiquæ Romæ gloria, majestas Imperij, aliaq; ejusmodi non perierant ? Cur tot, tantaq; monumenta Christianæ Religionis perierunt in Oriente, in Anglia, Germania, Galliaque : tot libri Patrum Philosophorum, Theologorum, Historiarum, &c. adeò ut vix ullum illorum supersit vestigium. Si aliquando extitèrè, cur adhuc non extant ? Mortales homines, cæteraq; sublunaria corruptionis legibus subjecta esse, si respondeas, cur de Bulla nostra non idem sentiant. Præterquam quod responderi posset, adhuc Sabbatinam existere à laudatis *Clementis VII.* *Alexandri V.* aliorumq; Pontificum Constitutionibus. Dices, plures adhuc existere Pontificum etiam *Ioanne XXII.* antiquiorum Constitutiones, quas inter Sabbatina potuissent servare. *Resp.* plures perijisse Pontificum, etiam *Ioanne XXII.* recentiorum Constitutiones, uti constat de *Alexandri V.* aliorumq; quas inter Sabbatina potuit interièrè, ac forsan de facto interiit. *Inflabis,* Carmelitarum eam semper fuisse sollicitudinem in colligendis, asservandisq; sui Ordinis monumentis, ut tam privilegiatum cælitus Diploma neglexisse non sit credendum.

Respond. Fuisse quidem in hoc studiosos, casum tamen, humanamq; conditionem aliquando prævaluisse, & evitari non potuisse. non modò quoad hoc Diploma, verùm etiam quoad plura alia, quorum nunc vix fragmenta habemus, opera integra desideramus. Plures etiam Authores, ac plurima Authorum nostro ex Ordine Operum recensent Bibliothecarum Scriptorum, è quibus præter nomen, & aliquid quod aliquando fragmentum nihil superest. Ex tanto librorum numero, quos uni *Ioanni Bachoni* nostro, dicto *Doctor Resolutus*, tribuit *Pitæus*, ad an. 1346. quid nunc obtinemus ? imò ex centum quadraginta Scriptoribus Carmelit. quos una ex Anglia idè recenset *Pitæus*, paucilli-

paucissimorum nunc extant opera. Sanctissimos ex nostra Religione Antislites *Andream Corsinum* & *Petrum Thomam*, aliosq; plura scripserunt constat ex eorum historijs & vita, vixq; ex eis præter titulos aliquid novimus. Nec singularis Carmelitarum, sed communis omnium Ordinum, Statuum, Nationum, Imperiorum, imò Ecclesiæ (cujus sollicitudo pro conservandis Conciliorum & Canonum scripturis minor esse non debuit, quam Carmelitarum pro suis Privilegijs) ea etiam est conditio.

QUARTO, petes rationem reddi, cur & quomodo præ cæteris *Ioannis XXII.* Bullis, sola sabbatina evanuerit, nec cum cæteris ejusdem Bullis ad nos pervenerit?

RESP. ad hoc *P. Irenæus*, ad rem non facere rationem, propter quam perierit, sed utrum perierit, si enim perijt, aliquando extitit. Extitisse quidem probatum est supra: at utrum verè perierit, an verò lateat in tenebris, nondum liquet, sed habemus authentica *Clementis VII.* & aliorum Pontificum diplomata, Notariorum instrumenta, Authorum monumenta &c. quæ existentis olim fidem faciant, atq; latentis vel deperditæ vices suppleant. Rationem iterum si urgeas? Aliorum ego à te rationem postulo, quæ tibi satisfaciat. E sacris paginis cur, amabo, & quomodo antiquissima *Moyfis* volumina ad nos venerunt, alij verò non venere Codices *Mosaicis* posteriores, quos legimus citatos. *3. Regum Cap. 11. 14. 15.* *Josue 10.* & alibi passim? Cur ex operibus Patrum nova quotidie luci restituantur, alia jaceant in tenebris? Ex profanis, cur *Ciceronis de Republ.* libri potius perière, quam *Academicæ quæstiones*? imò ex ipsis Academicis, cur priores servati, posteriores perdit cum alijs, quos *Gesneri Bibliotheca* enumerat in *Marco Tullio*? Mitto infinita, in quibus res est aperta, verum ut postulatam efficacius rationem retorqueam, de *Nicæno Concilio* urgeo (quod in plurimis alijs parem habet vim) legitimus ac genuinus istius Codex cur non existit, si aliquando extitit? si existit integer, cur varia celeberrimæ Synodi hinc inde colliguntur fragmenta, ut totum resarciatur, quod ex proprio volumine potest exhiberi? si perierit, qua ratione? quomodo? cujus negligentia? Num summos Pontifices, Episcopos & alios, quorum sollicitudine regitur Ecclesia, reos facies? Hic liceat adversarij dialecticam subijcere, quæ concluderet reiiciendum *Nicænum* tanquam supposititium, nec unquam Patres *Nicænam*

IIO.

Loc. cit. Diluitur quarta obiectio.

Ij libri sūt Verborum, dierum *Salamonis*: Verborum *Ieroboam*, *Roboam*, *Abiam*, & aliorum *Regum Indæ & Israël.* Lib. iustorum, &c.

ccam

exam convenisse, cum germana ac primæva istius Synodi collectio non existat; si enim aliquando extiterit, cur adhuc non existat? Transumpta si sufficiant, cur idem de Sabbatina non admittat? Ex quibus patet hallucinari adversarium, dum in re facti rationem postulat, qui testes potius querere debuit, & ab ijs rei substantiam suis vestigiis circumstantijs, aut spoliata expectare. Fallitur verò, dum è Bulla *Ioannis XXII.* Sabbatinam duntaxat periisse asserit: nam plures alias eodem Pontifice obtinimus pro Conventibus Angliæ & alijs rebus quarum nonnullæ leguntur in *Speculo Carmelitarum* per Joannem de Gataone collecto, sed primarium earundem exemplar, ubi delitescere ignoratur: suspicamur verò plurima ejusmodi exemplaria Anglorum calamitatibus fuisse oppressa. Nihilominus si obstinatius Sabbatinam queramus, extitisse usq; ad annum circiter 1548. Author est Joannes Balæus Hæreticus, qui à se visam fatetur: cur autem eo in regno ab eo tempore perierit, nemo inquiret, qui immensam Ecclesiæ statibus jacturam, lugendum rei literariæ fatum, resq; alias istius vel vel minimum cognoverit.] Hactenus Irenæus.

III. QUINTO, cur Sabbatina Bulla dicatur visa, aut perisse in Angliam potius, quam Avenione, ubi fuit data, aut alijs in locis.

Diffolvitur quinta ob-
jectio, &
insinuatur,
cur Bulla
Sabbat. in
Angliam
potius quàm
aliò delata
fuerit.

Quàm ea
celebris
fuerit præ
cæteris
Carmelit.
Ord. provin-
cijs.

RESP. Nihil legitime inferri, aut concludi contra Sabbatinam Bullam ex eo, quod uno in loco data fuerit, & in alio visa aut perita: quotidiana enim constat experientia, transferri decreta, acta, exemplaria &c. ad nova loca, sive necessitatis causa, sive ut conserventur. Et necesse fuit eam deferri ad ALEXANDRIAM, Romam, aut ad illum locum, in quo is tunc morabatur, quando Diploma suum expedivit incipiens, *Tenore cujusdam Privilegij.* cui verbatim inseruit, illam comprobando ac confirmando. Ideò verò delatum postmodum fuisse Apographum Bullæ Sabbatinæ in Angliam tradunt alij, ut illa in Provincia, seu loco asservaretur, in quo cælitus delatum etiã servabatur Scapulare: & quod Provincia Anglica, ijs temporibus, cæteras Ordinis Provincias, pietate, doctrina, Religioforum, canobiorumq; numero, præcederet. Hinc non semel in ea celebrata fuere Ordinis nostri Comitæ Generalia, & omnium provinciarum post transmigrationem è Syria, in quibus S. *Simon Stock* assumptus fuit in Generalem. Ex ea etiã frequenter designati fuere, & ad Romanam Curiam destinati, ut apud Sedem Apostolicam præcipua Ordinis

dinis negotia expedirent: quinimò ad Concilia, Tarraconense in Hispaniam, Lugdunense primum in Galliam, Pisanum in Italiam, Constantiense in Germaniam, ut advertunt, præter P. Petrum Thomam Sarracenum, cæteri Ordinis Historiographi. Hi omnes fatentur summam ipsorum temporibus rerum nostrarum curam fuisse penes Anglos.

Idem attestantur Exteri & Anglicani Scriptores, è quibus Pitseus differens de Carmelit. Ord. in Anglia, inquit, plusquam in quacungue alia Europæ parte, hunc Ordinem floruisse constat: magisq; abundasse & numero Monasteriorum, & Doctorum vivorum copia. Huc facit, quod scribit celeberrimus ille Angliæ Historiographus Nicolaus Harpsfeldius, Archidiacon. Cantuariens. in Histor. Anglicana, seculo 14. cap. 17. Ubi postquam piures è singulis Ordinibus pietate atq; doctrinâ illustrissimos recensisset viros, ita concludit: *Sed hos omnes, & ceteros hoc seculo non modo singulos, sed universos, non tantum exæquant, sed longe, ni fallor, in hac scripturum palestra & laude, librorum, laborumq; magnitudine superant Carmelite &c.* Atq; iterum læculo 15. cap. 18. recensitis variarum Religionum, ob doctrinam ac scripta clarissimis Viris, subjungit: *Sed ceteros omnes, in hac literaria palestra & scripturum laude, Carmelite, ut & alijs ferè seculis, superant, &c.*

Præfatæ sententiæ suffragatur cum Paleonydoro Raynaud. inquit: [JOANNES Autographum Carmelitis ipsis tradidit, tanquam ad eos maximè attinens. Carmelitæ autem varijs apographis confectis, & huc illucq; transmissis, Autographum ipsum ad Generalem Præpositum, cujus in Anglia Sedes ordinaria erat, deferri curarunt: apud eum in generali Ordinis Tabulario, cum alijs magni momenti Diplomatis aut Instrumentis asservandum. Ita Paleonydorus. Unde inferunt Recentiores, in ea clade, quæ sub Henrico VIII. omnia sacra in Anglia involvit, perijisse Bullæ Joannis Autographum, & mirum non esse, quod nullibi extet.]

SEXTO, Paulus V. revocavit omnes Indulgentias quibuscunq; Confraternitatibus concessas, & in specie anno 1606. etiam Sodalitij sacri Scapularis: Ergo Sabbatinam pariter cum cæteris extinxit.

RESP. Paulum V. suâ revocatione non comprehendisse defunctorum, sed vivorum duntaxat Indulgentias, uti videbimus infra in IV. hujus Operis Parte Cap. 3. uti etiam, teste Peregrino, in Compend. privit. Verbo Indulg. nu. 9. ipsemet Paulus V. declaravit an. 1609. die 23. Februarij;

In Indice
Scriptorum
Carmel. 1°
Operi de
rebus An-
glicis præfi-
xo.

An, & in
quo cate-
ros ibidem
Ordines
superave-
rint?

Lib. cit.
part. 2.
quæst. 2.

II 2.

Satisfit.
sextæ ob-
jectioni, &
indicatur
quas In-

dulgentias Paulus V. revocaverit? *bruarij; at Sabbatina Indulgentia magis est defunctorum, quam vi-
vorum: Ergo revocatam esse non est censendum.*

RESP. II. *Paulum V.* non revocasse (quod ipse quoque in suo Diplomate revocatorio confitetur) nisi eas Indulgentias, quas prodecessores Romani Pontifices concesserant, illi verò licet Sabbatinam probaverint, publicaverint, ac confirmaverint, non tamen concesserint, cum à B. Virgine confirmandam solum acceperint: quod illam à suo Filio gratiosè obtinuit: unde hæc Indulgentiæ concessio tamdiu durabit, quamdiu ipsi DEIPARÆ, Filioq; ejus placuerit, aut illam non retractaverint.

RESP. III. quòd etsi gratis admitteremus, etiam defunctorum Indulgentias à *Paulo V.* fuisse cassatas & annullatas, nihil tamen inde adversus Sabbatinam concludi posse; cum ipse singulari decreto illam postea probaverit ac confirmaverit, atq; per hoc consecratione priore revocatione immunem reddiderit, aut fuisse, declaraverit.

113.

SEPTIMÒ, Bulla Sabbatina asserit, quòd *Fratres professi diabolici à supplicio solvantur & culpâ*, at hoc solidè minimè congruit Theologia, quæ negat Indulgentiam ab ulla eximere culpa. Hoc quòd culpam lethalem est certum ex fide, ut bene notavit *Soarez Tom. 4. 3. part. disp. 50. sect. 1. num. 2.* quia de fide est, neminem liberari à culpa mortali absq; Sacramento Pœnitentiæ suscepto, re ipsâ vel in voto. Sed neq; culpam venialem obliterari per Indulgentiam, est communissima Scholasticorum, & moralium Theologorum doctrina: sentiantq; varia jura, in quibus Indulgentiæ dicuntur non prodè nisi expiatis per contritionem aut confessionem. Exsolutio itaq; à pœna & à culpa vi Indulgentiæ pugnat cum sana Theologia, quò modo ergo JOANNES XXII. ex DEIPARÆ jussione promulgavit Indulgentiam exsolventem à pœna, & à culpa?

In 4. dist.
20. §. 11.
Summitate
V. Indulgentia.

Indulgentia
septima
objectio,
& exponitur,
quo sensu dicitur
aliquando per
Indulgentiam
remitti

RESP. Indulgentiam nullius culpæ etsi minimæ labem extergere, licet aliquando Indulgentia dicatur concedi in remissionem peccatorum, quo sensu 2. Machab. 12. dicitur, *Salubrem esse cogitationem de defunctis exorare, ut à peccatis solvantur*: hoc est, à reatu peccatorum remitti. Et in Extravag. Antiquorum de pœnit. & remiss. dicitur datam esse per Indulgentiam remissionem culpæ & pœnæ, ut significaretur, eos qui Indulgentiam essent consecuti, fuisse exsolutos nexu culpæ & pœnæ: culpæ quidem, per absolutionem aut contritionem Indulgentiæ

gentiæ præsuppositam : pœnæ verò formaliter per Indulgentiam. ita Maldonatus, & communiter Doctores. Nec alio sensu credendum est, S. Franciscum petiisse à Christo Domino, ut indulgentia Portiunculæ esset à pœna & culpa; quando Christus ejus petitioni, talis Indulgentiæ per Pontificem concedendæ, annuit. Et æquè valet pro omnibus Indulgentijs sub ea forma concessis. Quoad speciales autem quasdam indulgentias, idcirco dictum est, concedi in eis exsolutionem à culpa; quia fiebat potestas eligendi Confessarium à quavis culpa absoluturum, vi potestatis extraordinariæ. Cujusmodi facultas concessa quoque est à CLEMENTE VII. Sodalibus SCAPULARIS Carmelitici, ut infra Parte V. videbimus. Hoc additamentum certis duntaxat indulgentijs adjunctum, nonnulli ignoranter ad omnes indulgentias diffuderunt; cum tamen paucæ habeant illud adjunctum facultatis eligendi Confessarium ab omni culpa absolventem. Ratione cujus Echius atque Valentia censuerunt dictum aliquando esse, indulgentiam cum ea facultate concessam, dictam esse liberare à pœna & à culpa. At postea modus ille loquendi in nullis amplius indulgentijs usurpatus est, ad excludendum falsum sensum de extersione culpæ præcisè per indulgentiam.

OCTAVO, Obijciunt nonnulli discrepantiam & diversitatem, quæ videtur esse in ipsis Bullis suprâ dictis, circa ipsum tempus liberationis animarum è Purgatorio. Nam JOANNES XXII. & ALEXANDER V. affirmant id futurum primò post Confratrum obitum Sabbato, juxta illa DEIPARÆ verba: *Ego Mater, &c. Sabbato post eorum obitum, quot inveniam in Purgatorio, liberabo.* Hoc ipsum sensit CLEMENS VII. in priori sua Constitutione anno 1528. *Sabbato sequenti, inquit, post ipsorum obitum à pœnis Purgatorij liberabit;* at in posteriori anno 1630. idem Clemens nullam Sabbati fecit mentionem, sed post eorum transitum suis intercessionibus continuis, pijs suffragijs, & singulari protectione adjuvaturum, &c. dicit: nec PAULUS V. primi post decessum Sabbati meminit.

RESP. nullam in prædictis legitimam assignari ac inveniri posse repugnantiam: quod enim priores asserunt, posteriores nullatenus retractant: quod illi affirmant, isti minimè negant: quod illi clarè enuntiarunt, isti quidem non repetierunt; quis verò inde inferat id eos rejicere, aut derogare ei velle. Quod autem videbatur obscurum,

culpam &
pœnam?
Quæst. de
Indulgentijs.

q. de In-
dulg. P. 1.
in 3. P. disp.
7. q. 20. p. 3.

II4.

Refellitur
oçtava im-
pugnatio,
& ostendi-
tur nullam
esse discre-
pantiam in

prædictis & difficultatem nonnullis facessere, quasi expectandum foret Sabbathum, ut sanctissimæ Virginis fruerentur beneficio, id declaravit posterioribus Bullæ, ideo dixit Rodericus primam declarari per secundam; non verò revocarunt, quod de Sabbatho fuerat affirmatum, enim duo illa inter se conferantur attentius: *Sabbato post eorum obitum liberabo; & post eorum obitum continuis intercessionibus, pijs suffragijs, &c. adjuvabo*; quænam hic propositionum contradictio? Ex priori colligimus liberandos in Sabbatho: ex posteriori adjuvandos continuis post obitum intercessionibus, &c. adeò ut expectare Sabbathum non sit necesse. At nec prima propositio expectandum significat Sabbathum, quasi ante illud pœnæ non solvantur: nec secunda id negat faciendum in Sabbatho, quod post obitum tempore minimè determinatum peragendum concedit. Advertendum etiam, quod Sabbathum à CLEMENTE VII. in posteriori, ut diximus, Bulla prætermittitur, restituerit GREGORIUS XIII. in Diplomate, *Ut laudes*, utramq; decessententiam conciliat expressis verbis PAULUS V. in suo Decreto anni 1613. *Suis*, inquit, *intercessionibus continuis, &c. post eorum obitum, præcipue in die Sabbati, qui dies ab Ecclesia Beatiss. Virgini dicatur adjuvaturam*; juvabit ergo ante Sabbathum, verum *in Sabbatho præcipue*, erit, abundantius & efficacius. De hac quoque conciliatione alterarum formularum *adjuvabit, & liberabit*, quas usurpant Pontifices, differens P. Fezayus *Privileg. 2. controvers. 2. §. 5.* inquit: *Liberabit adjuvando, & adjuvabit liberando*. Et Venerab. P. Thomas à JESU, addens diversum hunc summorum Pontificum loquendi modum, quòd si dicatur in Bullis, quòd DEIPARA absolute promittit illos primo Sabbatho liberare, si dicatur, quòd solum promittit illis suis continuis precibus, ac suffragijs, &c. adjuvare, ut liberentur, nihil hoc derogare aut diminuere de privilegio, quia uterq; loquendi modus idem significat, & eundem habet effectum. Ideò quippe *adjuvabit*, ut primo liberentur Sabbatho: quid etenim à suo dilectissimo Filio Mater petet gratiæ & misericordiæ, maximè sua interponendo merita, quod non obtinebit? aut pro quo rogabit, qui non liberetur? Nec hic ambigendi relinquatur locus, cum cælorum Regina, attestantibus Romanis Pontificibus, suam suis gratiosè obtulerit ac sanctè promiserit Fratribus ac Confratribus favorem atque adiutorium, pro sequenti post eorum decessum Sabbatho: certos quippe

*Lib. 2. de
Const. ut.
cap. 2.*

Explana-
tur enucle-
atius pro-
missio DE-
IPARÆ de li-
beratione
suorum So-
dalium è
Purgatorio
in Sabba-
to,

per hoc reddere voluit, quod eorum pœnæ ultra hunc diem non forent extendendæ. Alioquin necessarium minimè fuisset deputare hanc Sabbati diem, si misericordissima Virgo solùm in genere, & communi cæteris Fidelibus modo, illos adjuvare promississet, quia hoc quotidie præstare poterat, crediturq; facere pro universis sibi devotis, designando ergo Sabbatum demonstrare voluit, quod illo essent particularibus flammis eximendi. Neque hoc mirum cuiquã videri debet, si penitiùs perpendat munera, quæ pro hujus privilegij adeptione sanctissima Virgo à Sodalibus exegit. Illa enim, maximè, si modicam nostræ ætatis Fidelium pietatem ac fervorem attendamus, satis gravia onerosaq; sunt: præsertim cùm toto vitæ decursu sine intermissione præstanda sint. ita ferè præfatus Thomas. De muneribus pro hujus Privilegij consecutione requisitis, quorum ille hic meminit, infra *Parte VII.* copiosius agemus.

Non desunt tamen nonnulli, qui non improbabiler existimant, priorem *Clementis VII.* Bullam per posteriorem ita declarari, ut Confratres non debeant intelligi à purgatorio infallibiliter liberandi primò ab eorum obitu Sabbato, sed continuis sanctissimæ Virginis suffragijs &c. adjuvandi, quæ Confratrem adjuvabunt eo tempore, quo supremo judici fuerit placitum: sive ante primum Sabbatum, sive in ipsomet, sive sequenti alio tempore. Et hoc postremùm, maximè illi experientur Confratres, qui in observazione à *DEIPARA* requisitorum pro hujus Privilegij indeptione munerum, atq; obligationum parum fideles, atq; indiligentes fuerunt: quorum sæpenumero non pauci sunt, uti non semel cælitùs Viro sanctissimo Ordinis nostri revelatum fuisse in *Thesauro Partheno-Carmelitico cap. 3.* insinuavi, de quo etiam inferiùs plura dicemus.

ANIMADVERTENDUM hic venit, quod licet educio illa animarum Fratrum ac Sodalium Ordinis Carmel. è purgatorio, præcipuè & ordinariè fiat Sabbato ab eorum obitu, juxta promissionem *SS. Virginis, & Bullas Joannis XXII. & Alexandri V. Clementis VII. & aliorum*, non sic tamen id intelligendum, quod nunquam citiùs fiat, quod benè observavit Raynaudus libro sæpiùs laudato, *part. 2. quest. 5.* inquit: *Revera verba DEIPARÆ à IOANNE relata id non ferunt, (nimium liberandos tantum esse Sabbato) sed tantum, quod Sabbato primo sint liberandi; ita ut ad summum sint illuc usq; hæsi in purgatorio; quod tamen*

115.

Impensè
observada
Raynaudi
expositio
& doctrina

X 3

non

circa hanc non obstat, quo minus anima, quæ ante Sabbatum esset expiata liberetur.
 D. Virg. Hoc ibidem consequenter demonstrat ex decreto Pauli V. verbis: et
 promissio- Officio solemnis Commemorationis B. MARIÆ V. de Monte CAR-
 nem. MELO ab eodem Pontifice & sacr. Rituum Congreg. approbato et
 sumptis: B. Virgo Filios in SCAPULARIS Societatem relatos, materno pi-
 Ex 2. Noct. nè affectu, dum igne purgatorio expiantur, solari, ac in caelestem patriam ab-
 lect. 6. tentu suo, quantocius pie creditur efferre. Ubi bene notanda illa dictio
 quantocius. Et mox paucis interpositis subjungit loco cit. idem Rayna-
 dus. Hinc tamen non ligantur (ut sic dicam) pie sospitatrix manus, quo-
 nus, si ante Sabbatum occurrat solemnis festivitas in qua solet, aut veli-
 quos pœnis exsolvere, fas ei sit antèrius expromere largitatem suam, in ceteris
 laborantem in purgatorio, & non expectato die Sabbati, facere eum partem
 extraordinarie largitatis, quam facit in eo solemnè festo. Virumvis enim ipsa
 gat, qui potest ei dicere, quare ita facit? Consiili poterit etiam circa hoc
 P. Thomas Saracenus in *Historia sacra de origine & progressu Confrat. v. m.*
 B. MARIÆ de Monte CARMELO part. 3. informat. 4. & P. Matthias de
 Joanne lib. de vera devotion. sacri Scapularis cap. 25. Ubi diffusius illa
 posita reperies.

CUR DEI-
PARA præ
cæteris
hebdoma-
dæ diebus
Sabbatum
deputave-
rit huic a-
nimarum
liberatio-
ni?

Cur autem serenissima Virgo voluerit Sabbato potius quam ali-
 hebdomadis die, Fratibus & Confratribus suis in expiatorijs igni-
 bus existentibus, subvenire, & illo exinde eripere, non est nostrum
 quærere; quia non est nostrum leges ei præfigere aut præscribere, quæ
 aut quando auxilium illis præstare debeat; congruè tamen de hoc
 Sabbatum, tanquam diem ipsius cultui dedicatum: ut patefiat Fili-
 libus, quanti sit piè venerari, colereq; DEIPARAM; cujus quibet
 cunq; festum, etiam minimum (quale est, quod Sabbato peragitur)
 adeò gratiosum est apud Deum, & tanta beneficentia ac liberalitate
 ergà animas purgatorij illustratur. Vide sis de his fusiùs differentia
 P. Gregorium Nazianzenum à S. Basilio in *Adoptione Parthenica* 2. part.
 Cap. 48.

IN MARIA
Patrona
cap. 5. num.
29.
Quare Sab-
batum Dei-
paræ dica-
tum sit?

Quare verò Sabbatum præ cæteris hebdomadæ diebus DEIPAR-
 RÆ dicatum sit, paucis tradit P. Lezana ex varijs Authoribus, titu-
 lis, ac rationibus, quorum non infima est, quod sicut Sabbatum seu
 septima dies Saturno Deorum patri ab Ethnicis olim dicata fuit, sic
 veri DEI parens MARIA Sabbatum sibi elegit, in quo admiranda sua
 beneficentiæ, potentiæq; opera & prodigia hominibus exhiberet.
 Hinc

Hinc tot legimus hoc die à DEIPARA beneficia & miracula sibi devotis, atq; etiam peccatoribus propitiùs præstita. Quod è diversis Authoribus ac historijs Lezana demonstrat, tandemq; suum discursum his concludit verbis: Meritò proinde Fratribus ac Confratribus nostris adaptant nonnulli veluti à clementissima DEIPARA ipsis dictum, illud Job. 5. Cap. in sex tribulationibus liberabo te, & in septima (id est Sabbato, quæ est dies septima) non tanget te malum, propter singulare patrocinium eo die illis exhibendum: & præostenfum in ELIA antesignano, qui, ut notat S. Thomas 22. q. 122. art. 4. ad 3. fugit à facie Jezabel in die Sabbati; & in ELISÆO secundo Ordinis vexillifero, qui filiam Sunamitidis Sabbato resuscitavit, prout notat Tertullianus lib. 4. contra Marcionem. Plura circa hoc legi poterunt apud Laurentium Chryso- gonum 1. part. Mundi Mariani discurs. 11. num. 108. & seq. qui postquam permulta miracula olim à Christo Domino die Sabbati facta ex Evan- gelio recensuisset, quæ etiamnum hodie spiritualiter fieri à DEIPARA demonstrasset, concludit his verbis: Hæc aliq; innumera misericordie opera, tam corporalia, quam spiritualia prævidens Salvator Matrem suam in totius generis humani beneficium operaturam, complacuisse sibi visus est mirifice in SABBATO, ac proinde hujusmodi piensissima æque ac stupendissima opera perpetravit, quo magis dies ille honori patris dilectissima olim dicandus, toti mundo magis esset venerabilis &c.

NONO, obijcitur varietas ac diversitas contextus & tenoris ipsius Bullæ Ioannis XXII. ex qua concludunt illam legitimam non esse.

RESP. Concedendo aliquam reperiri varietatem in extimo verborum cortice apud varias Bullæ Ioannis exscriptores. Sed hæc diversitas nihil obest, cum sensus sit planè idem, saltem in asserenda Bullæ substantia, ut hic sanè prorsus idem est in omnibus variantibus lectionibus. Et eodem summo jure, inquit Raynaudus, anxie cavilandi circa voces discrepantes, æque agi posset adversus varietatem multarum scripturarum, quas Christus & Apostoli allegarunt, eodem semper sensu, sed cum variatione aliqua in minutijs, aut cortice vocabulorum. Item varij Evangelistæ eandem Christi sententiam, diversis sepè verbis enunciant. Quis eos dissidere idcirco dicat? Nihil obstat marrandi diversitas, ubi eadem dicuntur: ait Augustinus adductus in Decretalibus de verbor. significat. Et S. Gregorius: Sensum non verba considerare debemus

116.

Dissolvitur
nona objec-
tio.Loc. cit. par.
2. q. 2.

Cap. 7. lib. 19

Epist. 28.

debemus

Add. C. Ni-
bil.

Loc. cit. c. 6.
§. 2.

Unde pro-
cesserit ali-
qualis ver-
borum va-
rietas de-
prehensa
in quibus-
dam exem-
plar. Bull-
æ Sabba-
tinæ ?

debemus. Panormitanus deniq; : *Diversitas verborum non vitiat, si idem in substantia concludatur.* Hoc in plerisq; allegationibus antiqui testame-
ti per Christum & Apostolos factis depræhendi, sensu sæpè allegati
absq; verborum cortice, subjectis plerisq; exemplis docentia præta-
Raynaudo citati Mariana atq; Ribera. Imò, ut observat P. Irenæus,
ipsa oratio Dominica *Luce Cap. 11.* non eodem modo refertur, quo
apud aliàs; nam ibi quinq; tantùm recensentur petitiones cum Ma-
thæi 6. *Cap. septem* distinctè referantur: indè tamen nemini suspensio
fuit unquam oratio Dominica aut visa reiicienda. Non est ergò loco
ènda vis in aliquali verborum diversitate in hoc negotio depræhen-
cum sensus semper sit unus idemq; ut depræhendet quicumq; illas ad
vicem conferet: potuit autem ea in vocibus variatio accidere ex eo
quod aliquis non nactus exemplar autographi, aut apographi Bullæ
Ioannis, aut pertæsus eam ad longum exscribere, sensum representandi
compendiò: vel ut aliquid in speciem obscurum efferret clarior, ad-
hibuit brevem paraphrasim, undè vocum nonnulla varietas, salu-
ritate, cui soli præcipuè est prospiciendum.

Aliam hujus diversitatis causam adducit R. P. Daniel in *Vita
Carmeli num. 816.* [Potissimum, inquit, orta videtur ea variatio
multiplicibus transcriptionibus, & magna discernendi veteris charac-
teris difficultate, atq; antiquæ orthographiæ varietate. Hinc quorundam
verbis, terminis, particulis, aliter & aliter in diversis exem-
plaribus expressis, aut quasi ex conjectura positis, aut interpunctio-
bus non uniformiter ordinatis, varietas inter exemplaria, & conse-
quenter major contextus ipsius Bullæ obscuritas causata fuit.] &c.
Confert deindè *ibidem* inter se tria exemplaria Bullæ Sabbatinæ, Ro-
manum, Genuense & Mechliniense, adnotando discrimen, quod in-
ter illa intercedit, quod sanè modicum & prorsus accidentale & non
substantiale est.

II 7.

Refellitur
decima im-
pugnatio.
Ad Luciniū
Epist. 28.

DECIMO, Obijciunt alij annorum discrimen, quibus dic-
tur esse promulgata: à nonnullis enim primò, ab alijs sexto Pontifi-
catus *Ioannis* data asseritur; quod manifestè arguit legitimā minimè esse
R E S P O N D E T Theoph. Raynaudus ridiculè obijci hanc va-
rietatem in annorum numero adscripto Bullæ *Ioannis*, cum conferret
eam varietatem librariorum oscitantia tam sæpè irrepere, ut S. Hiero-
nymus advertit, ac conqueritur, quem de hoc lubet paucis hic re-
dire:

dire: *Si paragrammata repereris, vel minus aliqua descripta sint; quæ sensum legentis impediunt, non mihi debes imputare, sed tuis & imperitiæ Notariorum Librariorumq; incuriæ, qui scribunt non quod inveniunt, sed quod intelligunt: & dum alienos errores emendare enitentur ostendunt suos &c.*

RESPOND. II. inde sequi posse videtur corruptam esse apud aliquos Authores, & quibusdam in circumstantiis accidentariis vulgatam *Ioannis Bullam* (vulgatam appello, quæ vulgò solet citari scilicet *Sacratissimo uti culmine*) at salva nihilominus, & integra perseverat quoad substantiam, uti jam supra diximus. Nec urgeas Bullæ substantiam recipere non posse certitudinem, quam diu datum est incertum: id enim falsum esse constat; cum ob dissensionem, sive in annorum designatione, sive in alia circumstantia accessoria, apud Authores repertam, nullus prudens arguat historiam falsitatis. In omni enim tam sacra, quam profana historia, nihil magis obvium est, quam discrepantia in annorum supputatione, & controversia de quibusdam nonnunquam circumstantiis, quæ substantiæ rei nihil omnino officunt. [Nihil certius, (inquit P. Irenæus *loc. cit.*) incarnati, natiq; VERBI mysterio, vix tamen aliquid minus certum anno, quo in carne VERBUM apparuit. Ratam habent Catholici inventionem S. Crucis, cujus nihilominus circumstantiæ adeò sunt variæ apud Authores, ut conciliari nequeant. Vixisse S. *Vrsulam*, SS. *Christophorum* & *Georgium* & alios ejusmodi, nemo est, qui neget, etsi fermè in infinitis differant, qui eorum acta describunt. Uno verbo, *Annales* vix aperueris, quin occurrant controversiæ de circumstantiis alicujus rei, cujus substantiam ut certissimam admittunt. Authorum igitur discrepantia circa datum vulgatæ *Ioannis* Sabbatinæ aliud non evineit, nisi deceptos fuisse aliquos in transcribendo Bullæ dato: quod substantiam narrationis non temerat.]

Queres, quenam sit probanda lectio, quisvè annus alteri præferendus? *Respondeo* cum præfato P. Irenæo certare Authores non imparibus momentis. *Sextus* ex Genuensibus alijsq; authenticis Instrumentis colligitur: *Primus* à nonnullis Authoribus, quos secundum authentica emendandos nemo dubitat, nisi litteræ tenor, vel detrimentum aliud suadeat. Utraq; sententia seorsim accepta probabilis est, *id est*, neutra involuit repugnantiam aliquam: quidquid verò hic fenseris circa Bullæ expeditionem, idem quoad temporis rationem

Y

senti-

Paragramma est mutatio inversioq; litterarum, inquit ibidè interpres; ut si pro *κόρακος* dixeris *κόλακος*.

Disceptatio circa annorum supputationem, & alias circumstantias accessorias non adimit veritatem historijs quoad substantiam.

118.

Privil. 2.
contro. 7.
In Vin. Car-
mel. num.
835.

sentiendum erit circa apparitionem B. Virginis, de qua supra diximus. P. Philibertus Fezayus, P. Daniel & quidem alij conantur utramq; sententiam conciliare, dicendo anno primo expeditam fuisse Bullam, & anno sexto confirmatam ac promulgatam.

Non deficiunt alia argumenta, licet plane futilia, quibus scilicet Privilegium ac Bullam, ingenia quædam tumultuosa ac turbida, quæ omnibus concutiendis novandisq; student, convellere solent. Ex horum numero fuit Joannes Launojus, Nortmannus qui primus frontem atterere, & apertè in illam invehi cepit. Hoc Aristarchum his celebrat verbis Theophilus Raynaudus in *prolato* *part. 2.* Scapularis Mariani: *Passim innotuit ingenij ejus prurigo, qua celebratorem captans ex sensuum antiquorum convulsione, collisus est cum bona parte Religiosorum Ordinum, qui in Gallia florent, nimirum cum Benedictinis, Carthusiis, Dominicanis, Societatis JESU, sed maximè cum Carmelitanis, & ejus opus moliens, etiam sanctos Calites à multis sæculis veneratione populari frequentatos, novus Censor exauctoravit, & Cælo defectos inter fragmenta projecit &c.* Quam verò inaniter adversus receptissimam pietatem (privilegiatam Carmelit. SCAPULARE) arma moverit, deq; ea, quæ triumphata sit gloriatus, abundè demonstrat ejus impugnationibus obviando Joannes Cheron Burdegalensis, in *Vindicijs privilegii Scapularis*; Thomas Aquinas à S. Joseph, Aquitanus, in *duplici Dissertatione pro sodalitate sac. Scapularis*; Philibertus Fezayus, Doctor Aquitanus in *Lib. de duplici Privilegio Scapularis Mariani*; Irenæus à S. Jacobo Rheimsensis in *Tract. Theologico de singulari Virginis protectione*, & novissime prefatus Theophilus Raynaudus Soc. JESU, in opere inscripto, *Scapularis Partheno-Carmeliticum illustratum & defensum &c.* quod Opus omnibus ita perplacuit, ut intra modicum temporis spatium quater in diversis Regionibus recudendum fuerit. Hic in *2. part.* ejusdem operis §. postquam præclare adversariorum fatistecisset objectionibus, suam conclusit responsionem verbis. [Quid dignum tanto honoris tulerunt impugnatores indulgentiæ Sabbatix, & liberationis Sodalitium sacri SCAPULARIS è purgatorio, beneficio DEIPARÆ. Quomodo tumentes vesicæ crepuerunt, salva veritate Privilegij Virginis pro ipsa? Non sunt ergò implanati Fideles, ut mentem suam iniquitas sibi. Sed veritas admodum pia, cui nihil solidè opponi potest, magno Fidelium commodo, à pluribus jam sæculis per omnia Christiana-

Christianas oras, bonis quibusq; faventibus, ipsaq; Ecclesia annuente, disseminata est & propagata.]

JUVAT in hujus Capitis calce duo, quæ circa *Ioannis & Alexandri* diplomata observat præfatus P. Irenæus exseribere. Primum Sabbatinam asseri debere, etiamsi vulgati *Ioannis & Alexandri* textus non essent legitimi. Hoc suadent omnino laudatæ pridem Pontificum Constitutiones, quæ fidem faciunt, promulgasse *Ioannem* Sabbatinam atq; *Alexandrum* confirmasse: at quibus verbis litterisq; id ambo egerint, non declarant. Vulgatam igitur lectionem sive admittas, sive rejicias, perseverabit Sabbatina, quamdiu præfatarum *Clementis* & aliorum Pontificum Bullarum fides erit integra & incolumis. Quod velim observatum, ut evidens fiat, quantum differant argumenta, quibus Sabbatina secundum se impugnatur, ab alijs, quæ vulgatas ejusmodi evertunt Constitutiones. Esto enim verò dem (quod non concedo) legitimas non videri vulgatas, quid tandem inferes? nullam esse Sabbatinam? Hoc pernego: nam fundamentum mihi superesset asserendi Sabbatinam; nempe citata & indubitata aliorum Pontificum diplomata, quamvis nullum suppeteret defendendi vulgatas. Rogas, quænam tunc ea sit, & qualis Sabbatina? Respond. Eam esse, cui testimonium adhibuere laudati Pontifices: ejus tenorem suis insertum litteris voluit *Clemens VII.* cujus naturam purpurati Patres autoritate *Pauli V.* anno 1613. declararunt.

Alterum vulgata *Ioannis XXII.* *Sacratissimo uti culmine &c.* germanam esse atq; legitimam quoad substantiam Sabbatini privilegij, etsi in circumstantijs passa fuerit aliquod detrimentum. Substantiam appello, quod præcipue intendit Bulla, diciturq; à Logicis *subjectum*, *materia*, *primarium objectum &c.* ab Æthicis *consilium*, *finis*, &c. Circumstantias intelligo litterarum, phrasim, verba, contentorum ordinem, dispositionemq; & alia ejusmodi. Incorruptam esse Bullam quoad substantiam Sabbatinæ indulgentiæ, probatur ex alijs Pontificum Constitutionibus, quas antea intemeratas demonstravimus, quibus hæc in parte conformis est vulgata *Ioannis* Bulla, uti ex mutua illarum collatione constabit. Passam autem fuisse *Ioannis* Bullam detrimentum aliquod in circumstantijs, ex eo patet, quod integra non recitetur, sed interceptis cum clausulis: sensus in aliquibus sit satis obscurus: annus, quo data est Bulla, varius sit apud aliquos, atq; ex alijs ejusmodi, quæ prætermitto tanquam facilia.]